

EBOLA SALGINI: AFRİKA'DA 2013'TE TEKRAR ORTAYA ÇIKTI

Ebola virüsü hastalığı, ilk olarak 1976'da Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde tespit edildi. Kesin bir tedavisi olmayan bu hastalık en çok Afrika'da görülüyor.

Hastalık ilk kez Ebola Nehri çevresinde tespit edildi

Ebola virüsü hastalığı (EVD) ilk yıllarda, hastalarda kanama gözlendiği için Ebola kanamalı ateşi (EHF) olarak adlandırılmıştı. Ebola virüsü hastalığı ilk kez Güney Sudan'da Nzara adlı kasabada tespit edildi. Hastalık daha sonra Maridi, Tembura ve Juba'ya sıçradı. İlk olarak 27 Haziran 1976'da Nzara kasabasında, pamuk işleme fabrikasında çalışan biri aniden hastalandı ve 6 Temmuz 1976'da hastanede öldü. Ardından aynı fabrikadan bir kişi daha hastalandı ve 14 Temmuz'da öldü. Son hastanın eşi de aynı hastalığın belirtileriyle hastaneye kaldırıldı. Ardından, Nzara kasabasına sınır komşusu olan Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nin Yambuku kasabasında, 1 Eylül 1976'da salgın çıktı. Yambuku'ya yakın olan köylerde Ebola salgını yaygınlaştı. Doktorlar hastalığın sıtma olduğunu sanıp hastaları kinin ile tedavi etmeye çalışmıştı. Hastalığın ne olduğunu anlayamadıkları gibi tedavisi olup olmadığını da bilmiyorlardı. Güney Sudan'daki bu salgın 6 ay sürdü ve 284 hastanın 151'i öldü. Dünya Sağlık Örgütü, Ebola'nın insandan insana yakın temasla bulaştığını açıkladı. İnsanların vücut sıvılarının ve hastanelerde sterilize edilmeyen enjektörlerin hastalığı yaydığı belirlendi. Salgının başladığı ve yayıldığı kasaba ve köyler Ebola Nehri'nin civarında olduğu için hastalığa Ebola virüsü hastalığı adı verildi.

Ebola virüsünü bulan ekibin üyesi Baron Peter Piot

Ebola virüsü 1977'de bulundu

Eski adı Zaire olan Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde, 1977'de Ebola salgınında ölen bir hastadan alınan örnekleri inceleyen P. Piot ve ekibi, hastalığın virüsünü izole etti. Daha sonra, farklı bölgelerde görülen Ebola vakalarına 5 farklı türde virüsün neden olduğu belirlendi. Bu virüsler; Zaire

Ebola Virüsü (EBOV), Reston Ebola Virüsü (RESTV), Sudan Ebola Virüsü (SUDV), Tai Ormanı Ebola Virüsü (TAFV) ve Bundibugyo Ebola Virüsü (BDBV) olarak adlandırıldı. Beşinci sıradaki (BDBV) adlı virüsün, hayvanlarda görüldüğü ama insanlara bulaşmadığı belirlendi. Ebola salgınları bir süre için ortadan kalktı ancak 2 Ağustos 1979'da Sudan'da iç savaş sırasında, hastalık Nzara'nın pamuk işleme tesisindeki bir işçide görüldü. Bölge karantinaya alındı ve hasta sayısı artınca, Dünya Sağlık Örgütü ülkeye davet edildi. Gelen uzmanlar hastalığın baş ağrısı ve halsizlikle başlayıp kısa süre sonra kas ve eklem ağrılarının gözlemlendiğini açıkladı. Daha sonra hastalar yutkunamadığı için su bile içemez olmuşlardı. Ardından da hastaların ağız, burun ve idrarından kan geldiğini gören uzmanlar, hastaların çoğunun öldüğünü açıkladı. Ardından Afrika'nın Fil Dişi Sahili'ndeki Tai Milli Parkı'nda şempanzelerle çalışan bir uzman, 1994 yılının son aylarında hastalandı. Bu uzmanın, ormanda ölü halde bulunduğu bir şempanzeye otopsi yaptıktan sonra hastalandığı anlaşıldı. Doktorlar, ormandaki şempanzelerin yarıya yakınının ebola virüsünün bir başka türü nedeniyle öldüğünü belirledi. Hasta İsviçre'ye götürüldü ve iki hafta hastanede kalınca sağlığına kavuştu. Bu yeni tür Ebola virüsüne Tai Ormanı Ebola Virüsü (TAFV) adı verildi.

Ebola virüsünün taşıyıcılarından biri olan meyve yarasası gece elma yerken

Ebola salgını 2013'te tekrar çıktı ve ölü sayısı 9000'i aştı

Ebola salgınları; 1996, 2000, 2001, 2004, 2007, 2008, 2009, 2012 ve son olarak 2013'te tekrar görüldü. Salgınların çoğu Afrika ülkelerinde ortaya çıktı ve sadece 2008'de ilk kez Filipin'de maymun ve domuzlarda bu hastalığa rastlandı. O hayvanlardan virüs bulaşan insanlarda Ebola semptomları, hafif olarak belirdi ama ölen olmadı. ABD ve Rusya'da birer vaka görüldü ama ölümle sonuçlanmadı. Son olarak 2013 yılının Aralık ayında, Ebola salgınının ilk belirtisi Afrika'nın batı kısmında görüldü. Daha sonra 2014'te bugüne kadar rastlanan en büyük Ebola salgını; Gine, Sierra Leone, Liberya ve Nijerya'da ölümlere neden oldu. Hastalık daha sonra Mali ve Senegal'e ulaştı ve ölü sayısı

9.000'i aştı. Salgının daha fazla yayılmaması için çabalayan sağlık çalışanlarından 800'den fazlası hastalığa yakalandı ve yarından çoğu yaşamını kaybetti. Ebola virüsünü 1977'da bulan ekibin üyesi olan Profesör P. Piot, salgının 2015 sonuna kadar sürebileceğini belirtti. Piot, yeni geliştirilen Ebola aşısının insanlara uygulanabilmesi için çaba sarf ettiklerini açıkladı.

Meyve yarasaları, Afrika'da kamış ızgaralarda pişirilerek yeniliyor

Ebola salgınlarını önleme ve korunma yöntemleri

Afrika ormanlarında yaşayan meyve yarasası denilen bir kuşun, şempanze, maymun, goril ve antilopların Ebola virüsünü insanlara bulaştırdığı açıklandı. Hastalanan insanların da hastalığı, vücut sıvıları ile başkalarına bulaştırdığı belirlendi. Hastalığın Afrika'da ortaya çıkması, köy ve kasabalarda halkın meyve yarasaları ve bazı maymun türlerinin etini yemesi ile ilişkilendiriliyor. Hastalığı taşıyan hayvanların pişmemiş etlerine dokunanların veya yarı pişmiş etlerini yiyenlerin hastalığa yakalandığı belirlendi. Dünya Sağlık Örgütü, hastaların çoğunun hastalığı yakın temasta olduğu diğer insanlardan kaptığını açıkladı. Bu nedenle hastalığın yayılmaması için hastaların ailesinden uzaklaştırılıp hastaneye yatırılması ve hastanın ev ve iş yerinin dezenfekte edilmesi gerekiyor. Enjektör ve diğer aletlerin sterilize edilmesi veya imha edilmesi öneriliyor. Ölenlerin, özel kıyafet giymiş sağlık ekiplerince, çift kat ceset torbasına konulup yıkanmadan özel defin yerlerinde defnedilmesi gerekiyor. Dünya Sağlık Örgütü, Ebola şüphesi olan hastaların, yakın çevresi için büyük risk oluşturduğuna vurgu yapıyor. Özellikle sağlık personelinin,

kendilerini tehlikeden korumak için tüm önlemleri eksiksiz olarak almaları öneriliyor.

Dünya Sağlık Örgütü, 13 Şubat 2015'te, Ebola hastalarının 22.999'a ve ölenlerin 9.253'e ulaştığını açıkladı. Liberya, 3.858 ölü ile en çok kayıp veren ülke oldu.

Prof. Dr. Ural Akbulut
ODTÜ Kimya Bölümü

Tarihte bugün

20 Şubat 1962: ABD'nin ilk astronotu John Glen uzay aracıyla 4 saat 55 dakikada dünya çevresinde 4 tur attı